voorstel

Zwolle

Beslisnota voor de raad

Datum 8 februari 2022

Openbaar

Onderwerp	Inwonersinitiatieven en Right to Challenge
Versienummer	V1.0
Portefeuillehouders	M.W.J. van Willigen en Monique Schuttenbeld
Informant	A. Dekker, I. Derkse
Afdeling	Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon	0621601361
Email	i.derkse@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel	2.1.3. Maatwerk Wmo, 1.1.2 Samenkracht, 7.1.1 Gebiedsopgaven
Begroting wijzigen	Ja
Dekking ten laste van	Bestaande middelen
Bijlagen	N.v.t.

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1 Inwonersinitiatieven en Right to Challenge in Zwolle vorm te geven zoals in deze nota staan beschreven.

2 Het begeleiden en ondersteunen van inwoners bij het proces om hun initiatief verder te ontwikkelen door het instellen van een initiatievenmakelaar en hiervoor 200.000 euro over te hevelen van programma 2 doel 2.1.3 ‘Maatwerk Wmo’ naar programma 1 doel 1.1.2 ‘Samenkracht’.

3 Het faciliteren van inwonersinitiatieven en democratiseren van de wijkbudgetten met een activiteitenbudget via de Buurtbonus en hiervoor 70.000 euro over te hevelen van programma 2 doel 2.1.3 ‘Maatwerk Wmo’ naar programma 7 doel 7.1.1 ‘Gebiedsopgaven’.

Datum 8 februari 2023

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Op verzoek van de raad is de afgelopen periode verkend hoe de gemeente inwonersinitiatieven faciliteert. Ook is een pilotproces gestart om te onderzoeken hoe de gemeente invulling kan geven aan Right to Challenge (RtC). Tijdens deze periode is gebleken dat de gemeente al beschikt over instrumenten om inwonersinitiatieven te faciliteren, maatschappelijke betrokkenheid te vergroten en inwonersparticipatie te stimuleren en dat het bestaande aanbod geschikt is om inwonersinitiatieven in buurten te faciliteren. Voor bewonersinitiatieven die de dienstverlening willen verbeteren in het kader van RtC zijn nieuwe werkwijzen ontwikkeld, maar zien we ook dat er kansen zijn om inwoners beter te ondersteunen hierbij. In deze nota wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van deze proefperiode en vragen wij u om het budget in te zetten om het begeleiden en het ondersteunen van bewoners en het faciliteren van inwonersinitiatieven mogelijk te blijven maken. Zodoende blijven de instrumenten en werkwijzen voor het realiseren van inwonersinitiatieven en het gedachtegoed van RtC ook in de toekomst beschikbaar voor inwoners.

Beoogd effect

De gemeente Zwolle faciliteert inwonersinitiatieven en geeft invulling aan het gedachtengoed van het Right to Challenge door**:**

1. Vroegtijdig partners te betrekken bij aanbestedingen en subsidiering en nieuwe ideeën hierbij te horen. Aanbesteden en subsidiëren doen we vervolgens met transparante kaders waar ook Zwolse ondernemers of inwonersinitiatieven aan mee kunnen doen.
2. Het begeleiden en ondersteunen van inwoners bij het realiseren van hun initiatieven door het aanstellen van een initiatievenmakelaar.
3. Inwonersinitiatieven met extra activiteitengeld te faciliteren.
4. Inwoners meer inspraak te geven op de besteding van wijkbudgetten.
5. Het voor inwoners overzichtelijk en aantrekkelijk te maken om een beroep te doen op bestaande financieringsinstrumenten van de gemeente Zwolle.

Argumenten

1) *De nieuwe invulling is in lijn met de uitkomsten van het pilotproces en andere ontwikkelingen uit de afgelopen periode om inwonersinitiatieven en het gedachtegoed van RtC meer ruimte te geven:*
   a) Er is invullingen gegeven aan initiatieven van bewoners voor activiteiten in hun buurt en er is invulling gegeven aan initiatieven die de dienstverlening voor maatschappelijke participatie challengen. Dit faciliteren we met drie instrumenten:

i) Premie op Actie: inwoners met een initiatief dat maximaal 1.000 kost kunnen gebruik maken van deze regeling. Hierbij gaat het om kleinschalige initiatieven gericht op de buurt, de leefomgeving, groenvoorzieningen, veiligheid en speelplaatsen.
ii) De Buurtbonus: inwoners met een initiatief dat maximaal 10.000 kost kunnen gebruik maken van deze regeling. De buurtbonus geldt voor initiateven die een bijdrage leveren aan de opgave in de wijk.
iii) Mijnwijk.nl: dit is een website die samenwerking tussen de gemeente en inwoners faciliteert op het gebied van verbeteringen in de wijk.
iv) Initiatiefrijk Zwolle: een stimuleringsfonds voor bovenwijkse- en stedelijke inwonersinitiatieven.

Tijdens het pilotproces is geconstateerd dat er een behoefte bestaat om inwoners meer inspraak te geven op de wijze waarop opgaven in de buurt worden aangepakt. Uit het pilotproces is gebleken dat de bovenstaande instrumenten daarvoor goed werken.

b) Voor initiatieven die de dienstverleningen in het kader van maatschappelijke participatie zoals benoemd in de Wmo willen uitdagen zijn in de pilotperiode twee werkwijzen tot stand gekomen.
   i) We werken samen met partners aan opgaven in de stad door hen in een vroeg stadium te betrekken bij het beleid. Met de Hervormingsagenda en de visie Sociale Basis heeft de raad bepaald dat we samen met inwoners bouwen aan een stevige sociale basis. Daarom vinden er regelmatig gesprekstafels met partners plaats. Door hen aan de voorkant goed mee te nemen, naar ze te luisteren en ze serieus te nemen, krijgen inwonersinitiatieven vaak al een plek in beleid of uitvoering. Met transparante inkoop-, aanbesteding- en subsidiekaders kunnen partijen uit de stad met nieuwe ideeën ook meedoen.
   De afgelopen periode hebben we bewoners o.a. ruimte gegeven via subsidiëring en inkoop van:
      (1) Activiteiten voor psychisch kwetsbare inwoners met de Subsidieregeling Sociale Activatie en Herstel;
      (2) Activiteiten voor ouderen met de aanbesteding voor Dagbesteding ouderen
      (3) Via gemeentelijke inkooptrajecten. De gemeente vraagt leveranciers om open te staan voor lokale initiatieven in Zwolle en daar actief de samenwerking mee te zoeken. Bij een aanbesteding vragen we uit hoe leveranciers dit vormgeven zodat zij hierop kunnen scoren.
   ii) Initiatieven van inwoners zijn soms nog in een pril stadium. Het initiatief is dan nog niet uitgewerkt of er is te weinig kennis om te weten of en hoe het initiatief als challenge ingediend kan worden. Tijdens het pilotproces is gebleken dat er bij inwoners behoefte is aan meer ondersteuning en begeleiding bij het proces om hun initiatief te ontwikkelen.

iii) Daarom vragen wij u om in te stemmen met het aanstellen van een initiatievenmakelaar die bewoners kan ondersteuning en begeleiding in het proces om hun initiatieven te ontwikkelen tot challenge.

c) In de zoektocht naar een Zwolse vorm van het RtC heeft het college bepaald dat de doelen bewonersparticipatie en maatschappelijke betrokkenheid altijd vooropstaan. Het instrument (RtC of anderszins) is ondersteunend daaraan.
Uit onderzoek blijft dat het RtC een complex instrument is. Er kleven haken en ogen aan. Het kost veel tijd en moeite om een relatief klein budget over te kunnen hevelen naar initiatieven. Ook andere gemeenten die met het RtC aan de slag zijn, hebben moeite met de implementatie. Zij geven het RtC vaak vorm via een subsidieregeling, die bewonersparticipatie stimuleert. Over dit soort subsidieregelingen beschikt de gemeente Zwolle al. Verder is het RtC een manier om als overheidsorganisatie minder verkokerd en meer integraal te werken. Het is een instrument dat democratische vernieuwing mogelijk maakt, omdat het RtC de overheid de mogelijkheid geeft om responsiever in te spelen op geluiden uit de samenleving. Een aantal gemeenten geeft het RtC op deze manier vorm. Aan deze doelen werkt de gemeente al via de instrumenten die hierboven worden genoemd en ook via de Zwolse Participatie Aanpak. Dit traject is erop gericht om o.a. met inwoners samen te werken aan belangrijke maatschappelijke opgaven voor de stad. Op dit moment wordt de Participatie Aanpak samen met bewoners en andere belanghebbenden uit de stad vormgegeven. Deze aanpak wordt in de eerste helft van 2023 aan uw Raad voorgelegd.

2) *In de proefperiode is gebleken dat er behoefte is aan begeleiding en ondersteuning van bewoners die een initiatief in de lijn van Right tot Challenge willen ontwikkelen.*

We ondersteunen het realiseren van initiatieven van inwoners door subsidie te verstrekken aan een partner in de stad om een initatievenondersteuner aan te stellen. Deze partner kan onafhankelijk van de gemeente ondersteunen en adviseren en heeft tegelijkertijd een goed beeld van de gemeentelijke dienstverlening en kent de juiste ambtenaren, maar ook andere partijen in de stad. Dit biedt de gelegenheid om inwoners stap voor stap te begeleiden bij hun initiatief; ook in het vinden van de goede wegen naar de gemeente en het laten rijpen van de ideeën van inwoners. Dit is nodig want ideeën van inwoners zijn soms nog in een pril stadium. Initiatieven zijn vaak niet uitgewerkt of klaar om ingevoerd te worden. Met het instellen van een initiatievenmakelaar borgen we ook een eenduidige werkwijze en een centraal aanspreekpunt voor inwoners met een initiatief.

In het verleden heeft de gemeente een ideeënmakelaar aangenomen om deze begeleiding te bieden. Echter, een evaluatie van de ideeënmakelaar toonde aan dat er weinig resultaten werden geboekt. Dit kwam onder andere doordat de afstand en de drempel tot de inwoners te groot waren

en moeilijk om te overbruggen. Hoewel een ambtenaar als ideeënmakelaar niet de gewenste resultaten boekte, blijkt dat er nog steeds een grote behoefte is aan begeleiding. Om deze begeleiding te bieden, en de problematiek van het concept van een ideeënmakelaar te vermijden, wil de gemeente een specifieke subsidie verstrekken aan een subsidiepartner van de gemeente.

Deze partner zal inwoners begeleiden bij het proces om hun initiatief te ontwikkelen. Begeleiding kan bestaan uit advies geven over de financieringsmogelijkheden, het op papier krijgen van een projectplan, het zoeken naar draagvlak in de eigen wijk of buurt en het vinden van een paar extra handen. Tijdens dit proces ligt de regie in handen van de inwoner. Het is de taak van de initiatievenmakelaar om de inwoner te ondersteunen in het proces om het initiatief te ontwikkelen en te adviseren over de haalbaarheid van het initiatief.

We gebruiken de komende periode om te leren van de nieuwe ervaringen. We nemen de lessen waar we tegenaan lopen ter harte.

3) *Een extra impuls te geven aan het faciliteren van inwonersinitiatieven via het activiteitenbudget voor de Buurtbonus en het democratiseren van de wijkbudgetten.*

De instrumenten worden beter benut wanneer initiatieven goed worden begeleid. De verwachting is dat de onafhankelijke initiatievenmakelaar meer inwoners bereikt en dat ideeën een grotere kans hebben om tot realisatie te komen. Daarom vragen we om een eenmalige financiële impuls aan het activiteitengeld dat bestemd is voor initiatieven die bekostigd worden door de Buurtbonus en Premie op actie. Daarnaast blijft het stimuleringsfonds Initiatiefrijk Zwolle beschikbaar voor bovenwijkse- en stedelijke inwonerinitiatieven. De komende tijd zullen we onderzoeken hoe we de wijkbudgetten het best kunnen democratiseren. Dit doen we in samenhang en samenwerking met Mijn Wijk. Het vergroten van de invloed van inwoners op de besteding van wijkbudgetten is ook een wens van het college, zoals verwoord in het coalitieakkoord ‘Samen voor een waarde(n)volle toekomst’.

Risico’s

Als de gemeente Zwolle via bestaande financieringsinstrumenten invulling geeft aan het gedachtengoed van het Right to Challenge, implementeert zij niet het Right to Challenge als aanvullend instrument. Het kan zijn dat het Rijk dit instrument in de toekomst wettelijk verplicht stelt. Maar of dit gebeurt, en zo ja, in welke vorm is onduidelijk. Ook zijn daar op dit moment geen aanwijzingen voor. Tot nu toe blijft het Rijk gemeenten ruimte geven voor maatwerk en eigen invulling.

Financiën

In 2021 heeft de raad 300.000 euro beschikbaar gesteld voor het pilotproces van het Right to Challenge. Omdat we de afgelopen periode via bestaande financieringsinstrumenten ruimte hebben

gevonden en omdat op basis van de verkenning blijkt dat het instrument Right to Challenge geen waardevolle toevoeging op het bestaande is, zijn de middelen nauwelijks benut. Het budget is gebruikt om een inhoudelijke verkenning en advies uit te laten uitvoeren. Daarom adviseren we – conform bovenstaande argumentatie – om het resterend budget van 270.000 euro te benutten en in lijn met het gedachtengoed van het Right to Challenge te werken aan:

1. Het verbeteren van de begeleiding van initiatieven door het instellen van een initiatievenmakelaar. We vragen u in te stemmen om in totaal 200.000 euro over te hevelen van programma 2 doel 2.1.3 ‘Maatwerk Wmo’ naar doel 1.1.2 ‘Samenkracht’. Deze middelen zijn voldoende voor het aanstellen van een initiatievenmakelaar tot en met 2025.
2. Het faciliteren van initiatieven door een activiteitenbudget voor de Buurtbonus en het democratiseren van de wijkbudgetten. We vragen u in te stemmen om in totaal 70.000 euro over te hevelen van programma 2 doel 2.1.3 ‘Maatwerk Wmo’ naar programma 7 doel 7.1.1. ‘Gebiedsopgaven’.

Communicatie

Om de Zwolse samenleving te betrekken bij opgaven in de buurt en de stad is het essentieel dat de gemeente burgers actief betrekt en oproept. In het bijzonder als de voorgenomen wijzigingen bij Initiatiefrijk Zwolle en de Buurtbonus zijn doorgevoerd. Daarom zullen we de zichtbaarheid van onze instrumenten voor inwonersinitiatieven vergroten zodat meer inwoners gebruik weten te maken van deze instrumenten**.**

Vervolg

In lijn met deze nota zullen we de voorgestelde acties doorvoeren, zodat inwoners optimaal de ruimte krijgen om betrokken te zijn bij opgaven in hun buurt en stad. We zullen u informeren over de voortgang en verantwoording geven via de beleidscyclus.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

Datum 8 februari 2023

secretaris, Dick Emmer